

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

**នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម
នៅកម្ពុជា ពីឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៧០**

**SOCIO-POLITICO-ECONOMIC
IN CAMBODIA 1953-1970**

ជូ ច័ន្ទធារី

និក្ខេបបទបណ្ឌិត

ឯកទេស ប្រវត្តិវិទ្យា

សាក្សីចារ្យណែនាំ៖ បណ្ឌិតសភាចារ្យ អ៊ឹម ច័ន

២០១១

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិស័យការអនុញ្ញាតឱ្យបេក្ខជនបណ្ឌិតការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

Royal Academy of Cambodia
Académie Royale du Cambodge

Handwritten signature and date: 18/02/2011

សេចក្តីសម្រេច
ស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យបេក្ខជនបណ្ឌិតការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥
- ស្តីពីការកែសម្រួលបទបញ្ញត្តិមួយចំនួន នៃព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩
- យោងអនុក្រឹត្យលេខ ៤៤ អនក្រ/បក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- យោងចំណាត់ការរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ លើលិខិត ស្នើសុំរបស់រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា អំពីគម្រោងបណ្តុះបណ្តាលនិស្សិតថ្នាក់បណ្ឌិតវគ្គទី១
- យោងគោលការណ៍ស្តីពីលក្ខខណ្ឌជ្រើសរើសនិងបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់បណ្ឌិតនៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨
- យោងចំណាត់ការរបស់សាស្ត្រាចារ្យណែនាំចុះថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យ ការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

សម្រេច

- ប្រការ១ ៖ អនុញ្ញាតឱ្យលោក **ជូ ច័ន្ទធារី** បេក្ខជនបណ្ឌិតវគ្គ១ មុខវិជ្ជា៖ **ប្រវត្តិវិទ្យា** នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិតនៅថ្ងៃទី២២ ខែ **ធ្នូ** ឆ្នាំ២០១១។
- ប្រការ២ ៖ គណៈកម្មការវាយតម្លៃនិក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត ផ្នែកបណ្តុះបណ្តាលនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និង សាមីខ្លួនត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ប្រកបដោយស្មារតី ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១
ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

Handwritten signature

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិស្វកម្មការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

Royal Academy of Cambodia
Académie Royale du Cambodge

លេខ ៥៨៧/១១ បេសក-២១៩

លិខិតឧត្តេសនាម
គណៈកម្មការវាយតម្លៃការការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

ល.រ	នាម និង គោត្តនាម	មុខងារ	ជំនាញ ឯកទេស	ការកិច្ចកុម គណៈកម្មការ	ហត្ថលេខា
១	បណ្ឌិតសភាចារ្យ ខួន ធីតា	ប្រធាន រ.ប.ស.ក	ទស្សនវិជ្ជា	ប្រធាន	
២	បណ្ឌិតសភាចារ្យ អ៊ិន ច័ន	ប្រធាន វ.ក.ជ	ប្រវត្តិវិទ្យា	សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ	
៣	បណ្ឌិតសភាចារ្យ សិន សំណាង	ទីប្រឹក្សារាជរដ្ឋាភិបាល	ប្រវត្តិវិទ្យា	សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី១	
៤	បណ្ឌិតសភាចារ្យ ខៀវ ថាវិកា	ទីប្រឹក្សារាជរដ្ឋាភិបាល	ប្រវត្តិវិទ្យា	សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី២	
៥	បណ្ឌិត ហ្វូងសួរ អ៊ឹម	សាស្ត្រាចារ្យ	ប្រវត្តិវិទ្យា	សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី៣	
៦	បណ្ឌិតសភាចារ្យ ស៊ី ឈុំម៉ីន	អនុប្រធាន រ.ប.ស.ក	អក្សរសិល្ប៍	សមាជិក	
៧	បណ្ឌិត ឆេង ចន្ទឃ្លាវិទ្យា	អនុប្រធាន វ.ម.វ.ស	សេដ្ឋកិច្ច	សមាជិក	

ការវាយតម្លៃនិក្ខេបបទបណ្ឌិត

- បេក្ខជនបណ្ឌិត : **ជូ ច័ន្ទជារី** កេរ្តៈ ប្រុស
- មុខជំនាញ : ប្រវត្តិវិទ្យា
- កាលបរិច្ឆេទ : ថ្ងៃទី២២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ពេលវេលា :
- ប្រធានបទ : **នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ចសង្គមនៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៧០**
- សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ : **បណ្ឌិតសភាចារ្យ អ៊ិន ច័ន**

កំណត់សម្គាល់ : សម្លៀកបំពាក់ អាជ័យ

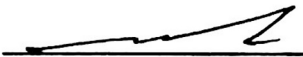
ថ្ងៃទី ២២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១
ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

បណ្ឌិតសភាចារ្យ ខួន ធីតា

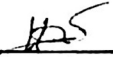
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ប្រធានបទ : នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម នៅកម្ពុជា ១៩៥៣-១៩៧០

គណៈកម្មការវាយតម្លៃនីតិបទថ្នាក់បណ្ឌិត ជំនាញ ប្រវត្តិវិទ្យា
បញ្ជាក់ថា បេក្ខជនបណ្ឌិត **ជូ ប័ន្ទធារី**
ពិតជាបានការពារបញ្ចប់ដោយជោគជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ពិតប្រាកដមែន។

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **ខួត ធីតា**

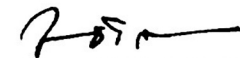
ប្រធានគណៈកម្មការ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **អ៊ុន ច័ន**

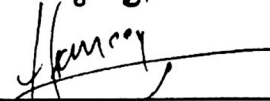
សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **សិន សំណាង**

សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី១

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **ខៀន ថាវិកា**

សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី២

សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ហ្វូងស្វរ អ៊ឹម**

សាស្ត្រាចារ្យវាយតម្លៃទី៣

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **ស៊ី ឈុំម៉ីន**

សមាជិក

សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **អេង ចន្ទឡារី**

សមាជិក

ថ្លែងបណ្តុះបណ្តាល និង ប្រាថ្នាថា អគ្គលេខាធិការរង

បណ្ឌិត **សាមុ អូឡាណូ**

មាតិកា

ទំព័រ

ឧទ្ទិសស្នាដៃ	v
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	vi
អំណះអំណាង	vii
មូលន័យសង្ខេប	viii
Abstract	ix
សង្ខេបនិក្ខេបបទ	x
Summary	xx
អារម្ភកថា	xxix

សេចក្តីផ្តើម

១-លំនាំបញ្ជាក់នៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	១
២-ចំណោទបញ្ជាក់នៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	៤
៣-គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ	៦
៤-ដែនកំណត់និងវិសាលភាពនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	៦
៥-សារប្រយោជន៍នៃការស្រាវជ្រាវ	៧
៦-វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ	៧
៧-របាយការណ៍នៃការស្រាវជ្រាវ	៨

ជំពូកទី១

កម្ពុជាក្នុងបរិបទឥណ្ឌូចិនក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២

១.១-ស្ថានភាពនយោបាយកម្ពុជាមុនពេលបានឯករាជ្យពីបារាំង	១១
១.១.១-វត្តមានរបស់ជប៉ុននៅឥណ្ឌូចិននិងកម្ពុជា	១១
១.១.២-រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្រោមអំណាចរបស់ជប៉ុន	១៦
១.១.៣-ការវិលត្រឡប់របស់បារាំងមកកាន់កាប់កម្ពុជាសាជាថ្មីវិញ	១៩
១.២-ការបង្កើតគណបក្សនយោបាយនានានិងការបោះឆ្នោតដំបូងនៅប្រទេសកម្ពុជា	២២
១.២.១-ដំណើរឈានទៅបង្កើតគណបក្សនយោបាយនានា	២២
១.២.២-ទស្សនៈខ្វែងគ្នានៃគណបក្សនយោបាយនានា	២៥
១.២.៣-គណបក្សនយោបាយដទៃៗទៀត	២៦
១.២.៤-ការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំ១៩៤៦ និងបង្កើតរដ្ឋសភា រដ្ឋាភិបាល	២៧
១.៣-ដំណាក់កាលតស៊ូដើម្បីឯករាជ្យភាពរបស់កម្ពុជា	៣២

១.៣.១-ចលនានយោបាយប្រឆាំងនានានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីឯករាជ្យ	៣២
១.៣.២-ចលនាទាមទារឯករាជ្យ	៤០
១.៤-ស្ថានភាពនយោបាយប្រទេសកម្ពុជាក្រោយបានទទួលឯករាជ្យពីឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៥៥	៤៧
១.៤.១-ការទទួលឯករាជ្យបរិបូណ៌នៃប្រទេសកម្ពុជា	៤៧
១.៤.២-ការតស៊ូប្រឆាំងនឹងពួកច្រូងនិយមរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល	៥៦
១.៤.៣-ការធ្វើប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹងពួកខ្មែរឥស្សរៈ	៥៨
១.៤.៤-សន្និសីទក្រុងហ្សឺណែវពីបញ្ហាកម្ពុជា	៦០
១.៤.៥-ការពង្រីកឥទ្ធិពលសហរដ្ឋអាមេរិកមកលើកម្ពុជាក្រោយ សន្និសីទក្រុងហ្សឺណែវ	៦៥

ជំពូកទី២

ស្ថានភាពនយោបាយក្រោយពីការបង្កើតសង្គមរាស្ត្រនិយម

២.១-ស្ថានភាពនយោបាយឯកបក្សពីឆ្នាំ១៩៥៥-១៩៦៣	៧៣
២.១.១-ស្ថានភាពភាពពិតប្រាកដក្នុងឯកបក្ស	៧៣
២.១.២-ការទប់ទល់របស់ព្រះមហាក្សត្រលើឆាកនយោបាយ	៧៤
២.១.៣-ការចាកចេញពីរាជបល្ល័ង្ករបស់ព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ	៧៧
២.១.៤-ការបង្កើតអង្គការនយោបាយសង្គមរាស្ត្រនិយម របស់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ	៧៨
២.២-ស្ថានភាពនយោបាយប្រទេសកម្ពុជាក្រោយពីបង្កើតនយោបាយឯកបក្ស	៨៣
២.២.១-ការរៀបចំការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំ១៩៥៥	៨៣
២.២.២-ស្ថានភាពនយោបាយក្រោយពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៥៥	៨៨
២.២.៣-ការបោះឆ្នោតតំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ១៩៥៨	៩២
២.៣-ស្ថានភាពនយោបាយសង្គមពីឆ្នាំ១៩៦៣ដល់ឆ្នាំ១៩៧០	៩៦
២.៣.១-ការផ្តាច់ទំនាក់ទំនងទូតជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក	៩៦
២.៣.២-ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៦៦ និងឥទ្ធិពលនយោបាយរបស់ពួកស្តាំនិយម	៩៦
២.៤-ចលនាច្រូងនិយមក្នុងនយោបាយសង្គមរាស្ត្រនិយម	១០០
២.៥-ការវិវត្តនយោបាយក្រៅប្រទេស ពីឆ្នាំ១៩៥៥-១៩៧០	១០៥
២.៥.១-ការប្រកាន់យកនយោបាយអព្យាក្រឹតរបស់កម្ពុជា	១០៥
២.៥.២-នយោបាយសហរដ្ឋអាមេរិកនិងសម្ព័ន្ធមិត្តចំពោះកម្ពុជា	១១១
២.៥.៣-បញ្ហាជាមួយប្រទេសថៃឡង់ដ៍	១១២
២.៥.៤-នយោបាយប្រទេសកម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ	១១៧
២.៦-ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយនឹងមហាអំណាចនានា	១២៣
២.៦.១-ទំនាក់ទំនងកម្ពុជាជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក	១២៣

២.៦.២-ភាពហ្មឺងសៅរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងកម្ពុជា	១២៥
២.៦.៣-ការបង្កហេតុតាមព្រំដែនដោយសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក	១២៦
២.៦.៤-ទំនាក់ទំនងកម្ពុជាជាមួយនឹងបណ្តាប្រទេសសង្គមនិយមនៅអឺរ៉ុប	១២៧
២.៦.៥-ទំនាក់ទំនងកម្ពុជាជាមួយនឹងប្រទេសចិន	១២៨
២.៦.៦-ទំនាក់ទំនងកម្ពុជាជាមួយនឹងបារាំង	១៣០
២.៦.៧-ការរំលោភចូលមកក្នុងទឹកដីកម្ពុជារបស់ពួកកុម្មុយនីស្តវៀតណាម	១៣៣
២.៧-ស្ថានភាពសង្គមនៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៧០	១៣៨
២.៧.១-ការរៀបចំសណ្តាប់សង្គមក្រោយពីកម្ពុជាបានទទួលឯករាជ្យ	១៣៨
២.៧.២-ការបង្កើតទ្រឹស្តីសង្គមនិយមពុទ្ធសាសនាខ្មែរ	១៣៩
២.៧.៣-គោលការណ៍នៃសង្គមនិយមពុទ្ធសាសនាខ្មែរ	១៤២
២.៧.៤-និន្នាការប្រឆាំងទៅនឹងទស្សនៈសង្គមនិយមពុទ្ធសាសនាខ្មែរ	១៤៣
២.៧.៥-ការប៉ុនប៉ងផ្តល់រំលឹកបងកបក្សនៃសង្គមរាស្ត្រនិយម ពីក្រុមប្រឆាំងផ្សេងៗ	១៤៥
២.៧.៦-ប្រជាធិបតេយ្យរបស់ប្រជាជនក្នុងនយោបាយនៃរបបឯកបក្ស	១៤៦
២.៧.៧-ឥទ្ធិពលមនោគមវិជ្ជាបរទេសមកលើនយោបាយសង្គម	១៤៩
២.៨-ការប្តូរទិសដៅនយោបាយសង្គម	១៥០

ជំពូកទី៣

នយោបាយអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គម

៣.១-ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចមុនរបបគ្រប់គ្រងបារាំង	១៥២
៣.១.១-សកម្មភាពរៀបចំសេដ្ឋកិច្ចសម័យលង្វែក	១៥២
៣.១.២-សកម្មភាពរៀបចំសេដ្ឋកិច្ចសម័យឧត្តុង្គ	១៥២
៣.១.៣-សម័យអាណាព្យាបាលបារាំង	១៥៣
៣.១.៤-វិស័យកសិកម្ម	១៥៤
៣.១.៥-សិប្បកម្មនិងឧស្សាហកម្ម	១៥៥
៣.១.៦-ពាណិជ្ជកម្ម	១៥៦
៣.២-ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គមចាប់ពីប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលឯករាជ្យ	១៥៦
៣.២.១-ការរៀបចំអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចថ្មីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា	១៥៦
៣.២.២-ផែនការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គមរបស់កម្ពុជា	១៥៩
៣.២.៣-ការរីកលូតលាស់នៃសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	១៦២
៣.៣-ការរៀបចំចង្វាក់ផលិតកម្មដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច	១៦៤
៣.៣.១-ការបង្កើតរាជសហករណ៍	១៦៤
៣.៣.២-ការធ្វើជាតូបនីយកម្ម	១៧៣

៣.៤-ការប្រែប្រួលស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	១៧៦
៣.៤.១-ការប្រែប្រួលទំនាក់ទំនងផលិតកម្ម	១៧៦
៣.៤.២-ការប្រែប្រួលស្ថានភាពនៃផលិតកម្ម	១៧៧
៣.៥-បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃរបបនយោបាយឯកបក្ស	១៨១
៣.៥.១-ការកើតមានឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច	១៨១
៣.៥.២-ជំនួយបរទេសសម្រាប់អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	១៨២
៣.៥.៣-កិច្ចទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចជាមួយបណ្តាប្រទេសនានា	១៩៤
៣.៥.៤-ការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	១៩៤
៣.៥.៥-ការស្វែងរកជំនួយពីប្រទេសផ្សេងៗដើម្បីជួយស្តារសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	១៩៨
៣.៦-ការដោះស្រាយបញ្ហាវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	២០១
សន្និដ្ឋាន	២០៣
គន្ថនិទ្ទេស	២០៨
ឧបសម្ព័ន្ធ	២១៧